

Algemene informatie over Valkparkieten

De Valkparkiet

De wetenschappelijke naam voor de valkparkiet is *Nymphicus Hollandicus*. Hoewel de valkparkiet familie is van de papegaai is toch de naam valkparkiet in gebruik gekomen. Parkieten zijn ten opzichte van papegaaien wat slanker en minder robuust en fors gebouwd, zo ook de valkparkiet.

Valkparkieten hebben een gracieuze en slanke verschijning, bewegen elegant en de kleuren van de veren zijn diep en indrukwekkend. Vandaar de verbintenis met de Griekse natuurgodin Nymphe met een deel van de naam, *Nymphicus*. Het andere deel van de naam, *Hollandicus*, is afkomstig van de vindplaats van de valkparkieten door ontdekkingsreizigers: Australië, in die tijd Nieuw Holland geheten. In het Engels heet een valkparkiet "Cockatiel". Uiteindelijk is dit weer afkomstig vanuit het Portugees. De Portugese ontdekkingsreizigers noemden de valkparkiet "Cacatelho", wat vertaald naar het Nederlandse "kleine kaketoetoe" is. Veel van de naam en de wetenschappelijke naam is dus verklaarbaar, maar onduidelijk is waar het deel "valk" in de Nederlandse naam op gebaseerd is.

Een valkparkiet is een papegaai

Hoewel wetenschappers het nog steeds niet eens zijn hoe en waar valkparkieten exact moeten worden ingedeeld in de "vogelwereld" zijn ze het er wel over eens dat het een papegaai is. De meeste kenners zijn van mening dat de valkparkiet een ondersoort is van de kaketoetoe. Het uiterlijk speelt hierbij een rol, zoals bijvoorbeeld de kuif. Maar het belangrijkste aspect hiervoor is het broedgedrag. Bij zowel kaketoes als bij valkparkieten vertoont de man broedgedrag en zorgt mede met de pop voor het voeren

van de jongen. Dit komt vrijwel niet voor bij andere parkieten of grote papegaaien soorten. Ook recent DNA onderzoek bewijst de verwantschap tussen kaketoes en valkparkieten.

Herkomst en natuurlijk gedrag

De valkparkiet komt oorspronkelijk uit Australië. In groepen van 12 tot 20 vogels leven de valkparkieten vooral in het binnenland, in de buurt van de rivieren. Ze leven van zaden van grassen en planten, fruit en kiemende gewassen en ze trekken veel, op zoek naar voedsel. Het broedseizoen is afhankelijk van de aanwezigheid van kiemend gras en water om de jongen te kunnen voeden en valt dus meestal tussen augustus en december, lente in Australië. Als nest gebruiken ze voornamelijk hopen in bomen met wat gesnipperd hout als bodembedekking. Normaal worden er vier tot zeven witte eieren gelegd. Witte eieren zijn tamelijk normaal voor holenbroeders. Na ongeveer negentien dagen komen de jongen uit het ei en die blijven dan nog vier tot vijf weken in het nest. In het wild komen vrijwel uitsluitend grijze valkparkieten voor, hoewel de kleursterkte van het grijs kan variëren. Alle andere kleuren, de bonte en de geparelde valkparkieten komen voort uit de kweek in gevangenschap.

Uiterlijk

Van de snavel tot de staartpunt is een valkparkiet zo'n 28 tot 32 cm lang. De standaard van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers geeft ± 34 cm van de punt van de kuif tot het uiteinde van de staartveren. Het gewicht varieert van 80 tot 100 gram. Van voren gezien moet een valk een brede, mooi volle borst hebben die naar de buik toe versmalt en uitloopt in de spits toelopende staart. Van opzij

gezien is de ruglijn vanaf de schedel tot aan het uiteinde van de staartveren nagenoeg recht.

Een valkparkiet kan zijn kop zeer ver draaien. De snavel is gebogen en stevig uitgevoerd. De poten zijn sterk en eindigen in vier tenen waarvan er twee naar voren en twee naar achteren zijn gericht. Deze poten worden ook gebruikt om voedsel of voorwerpen beet te pakken die dan met de snavel bewerkt kunnen worden. Maar slechts zelden worden de poten ook gebruikt om voedsel naar de snavel te brengen zoals bijvoorbeeld kaketoef's wel doen.

De zintuigen

Een valkparkiet ruikt en kan positieve en negatieve indrukken verbinden met geur. Bijvoorbeeld worden valken al onrustig bij een geringe rookontwikkeling. Tastzin heeft een valkparkiet voornamelijk door de tong. Hiermee kan voedsel beoor-

deeld worden op bruikbaar en nuttig of onbruikbaar en schadelijk. Ook voorwerpen en eigen veren worden met de tong betast en beoordeeld.

Smaak wordt door valkparkieten herkend. Voorkeur voor bepaald voedsel is dan ook smaak bepaald. Valkparkieten zijn zeer verzot op zout, af en toe knabbelen op een zoutsteen is goed. Een valkparkiet hoort geluid met hetzelfde toonbereik als de mens. Ze kunnen vertrouwde van vreemde geluiden onderscheiden en kunnen zelfs voorkeur ontwikkelen voor bepaalde geluiden. Het gezichtsvermogen is het best ontwikkelde zintuig. Valkparkieten herkennen verzorgers, andere huisdieren en een omgeving waarin zeal eens eerder waren. Als een verzorger eens ongewone of zeer opvallende kleding draagt, reageert een valkparkiet vaak daarop angstig omdat herkenning in eerste instantie niet plaats vindt.

Huisvesting

Een valkparkiet heeft als woning een kooi nodig. De kooi is ook de plaats waar voedsel en water verstrekt wordt. In de kooi is de valkparkiet veilig en de omgeving is beschermd tegen de valkparkiet. Het is dus een belangrijk onderdeel bij en voor de verzorging van een valkparkiet.

De kooi

Bij de selectie van de kooi is het van belang niet alleen te kijken naar het model en de kleur. Veel meer van belang zijn aspecten als schoonmaakgemak en zaken betreffende het welzijn van de valkparkiet zoals bereikbaarheid van het voedsel en water. Voor echt vliegen zijn de meeste kooien te klein voor een valkparkiet. Ook moet de kooi groot genoeg zijn om enige speelattributen in

te kunnen aanbrengen. In het algemeen is een kooi met (ook) horizontale spijlen aan te bevelen voor valkparkieten.

De plaats van de kooi in de kamer is ook belangrijk. De kooi mag niet in de volle zon staan, ook niet op een tochtige plaats. Het is ook beter de kooi niet op een plaats te zetten waar vaak een hard geluid is, dus niet voor een geluidsbox of direct naast de TV. Een wat rustige plaats is sterk aan te bevelen, maar let er dan op dat het niet achter een deur is. Een valkparkiet kan erg schrikken van een plots opengaande deur direct voor z'n kooi. In de natuur zoekt een valkparkiet altijd een rustplaats op een wat hogere plek zodat er ruim zicht is op de omgeving. In een kooi zal een valkparkiet altijd de hoogste stok

gebruiken om te rusten. De kooi moet daarom niet te laag staan, anders voelt de valkparkiet zich niet veilig genoeg.

De zitstokken

Een valkparkiet zit vrijwel de hele dag op z'n poten op de zitstokken. Deze moeten daarom comfortabel zitten: niet te dun en niet te dik. In principe moeten de tenen ongeveer driekwart van de stok omvatten. Het beste is wat verschillende diktes te hebben en niet altijd geheel rond. Op die manier moeten de poten telkens een andere grip uitoefenen wat goed is om stramheid tegen te gaan. Zitstokken gemaakt van takken van bomen zijn zeer geschikt en goedkoop. Ze zijn grillig van vorm en kunnen van tijd tot tijd eenvoudig vervangen worden. Valkparkieten knagen graag en dus ook de zitstokken zullen er vaak aan moeten geloven. Dat is goed voor het welzijn van de valkparkiet maar we moeten dus geen giftige boomtakken hiervoor gebruiken (van bijvoorbeeld coniferen), maar van fruitbomen, hazelaars, wilgen, beuken en dergelijke.

De voerbakken

Voerbakken moeten toegankelijk zijn voor valkparkieten. Veel kooien zijn voorzien van bakjes aan de buitenkant van de kooi maar de gaten waar de vogel zijn kop door moet steken zijn juist vaak te klein voor valkparkieten. Bakjes aan de binnenkant zijn dan beter maar let er op dat er geen zitstokken direct boven de bakjes zijn, anders kan ontlasting in het voer terechtkomen. Valkparkieten pellen het zaad, kaf blijft achter in de voerbak. Hierdoor zijn voederautomaten minder geschikt of we moeten meermalen per dag het kaf verwijderen.

Let bij de aanschaf van de kooi op de plaats van de voerbakken en de manier waarop deze toegankelijk zijn voor de vogel en voor de verzorger(s). Ook voor

een verzorger is het van belang dat verwijderen van de bakjes eenvoudig is anders wordt de dagelijkse verzorging een kwelling.

Watervoorziening

Water moet altijd beschikbaar zijn en zo vers en schoon mogelijk blijven. Een bakje gebruiken voor water is mogelijk maar sommige valkparkieten zijn verzet op baden en zullen vers water in een bakje eerst als bad willen gebruiken. Dan is het water vuil en willen ze het niet meer als drinkwater gebruiken. Een waterflesje is dus een beter alternatief, baden kan niet en de toegang tot het water is klein genoeg om niet snel bevuild te worden door bijvoorbeeld ontlasting.

Valkparkieten kunnen dus verzet zijn op baden. Daarvoor is het beste een badje in of aan de kooi te gebruiken en deze na het baden weer te verwijderen. Eenmaal vuil geworden water zal een valkparkiet toch niet meer gebruiken. Let er op dat het enige tijd duurt voordat de valkparkiet weer droog is en dat aanbieden van badwater dus het beste 's morgens kan gebeuren.

Schommels, ladders, etc.

Speelattributen als schommels en ladders, spiegeltjes en belletjes of bijvoorbeeld een bosje sisal-touw zijn leuk voor valkparkieten alhoewel er altijd individuen zijn die er niet of vrijwel nooit naar omkijken. Let er op dat een valkparkiet sterk is en dat de speeltjes voor valkparkieten dus stevig moeten zijn. Geregeld schoonmaken is ook nodig. Het is aan te bevelen de speeltjes regelmatig te wisselen zodat er van tijd tot tijd wat nieuws is om mee te spelen. Denk ook eens aan lege doosjes, takjes, dennenappels en dergelijke.

Bodembedekking

Schelpenzand is van oudsher veel gebruikt als bodembedekking. De gemalen schelpen worden door valkparkieten ook gegeten. Tegenwoordig wordt vaak houtvezel gebruikt, dit neemt beter op, stuift minder en is minder schadelijk op vloeren van bijvoorbeeld hout of steen. Regelmatige verversing blijft wel nodig. Een simpele krant kan volstaan maar er zijn valkparkieten die een krant binnen een paar minuten zullen verscheuren en de beoogde bodembedekking is dan weg.

Voeding

In de natuur zijn wilde valkparkieten een groot deel van de dag op zoek naar voedsel en water. Daarbij trekken kleine kolonies van 12 tot 20 valkparkieten van streek naar streek, op zoek naar voedsel en water. Een (tamme) valkparkiet gehouden in een kooi hoeft niet op zoek naar voedsel. Immers, dat verstrekt de verzorger dagelijks. Maar voor het welzijn van de door ons gehouden valkparkieten is het noodzakelijk dat we de natuurlijke gang van zaken zoveel mogelijk imiteren.

Het is vooral van belang niet te eenzijdig voer te verstrekken. Indien men waarneemt dat een valkparkiet nauwelijks bijvoorbeeld eivoer eet, wil dat niet zeggen dat dit maar niet meer gegeven moet worden. Een valkparkiet neemt namelijk veel voedsel, en dus ook soorten voedsel, naar behoefte tot zich. En die behoefte kan tijdelijk wat minder zijn en plotseling weer opkomen.

Basisvoeding

Een goede basis voor valkparkieten is een zaadmengeling voor grote parkieten. In veel gevallen wordt dit ook wel in dierenspeciaalzaken en supermarkten

Overigen

Bedenk dat valkparkieten ook kiezel, grit, sepia, mineralenblokjes en dergelijke nodig hebben en dat deze dus ook aangeboden moeten worden. Ook deze hebben dus een plaatsje in de kooi nodig. Denk hier aan bij de aanschaf van de kooi. Als al deze attributen, de voerbakjes, de speeltjes en de waterfles aanwezig zijn moet er ook nog genoeg ruimte zijn voor de valkparkiet en deze moet zich ook nog kunnen bewegen.

aangeboden als "valkparkietenzaad".

Let er op dat een zaadmengeling in voedingswaarde afneemt gedurende de tijd en dat het dus belangrijk is over zo vers mogelijk zaad te beschikken. Dus geen grote voorraad aanhouden, het is beter vaker kleinere hoeveelheden aan te schaffen bij een leverancier die altijd vers zaad heeft door een snelle omzet. Oud zaad wordt ranzig en smaakt niet lekker meer. Dagelijks moet nieuw zaad verstrekt worden. Let erop dat een valkparkiet het zaad pelt en dat er dus kaf in de zaadbak achterblijft. Optisch kan de bak dus gevuld zijn terwijl er toch niets te eten is.

Eivoer

Eivoer is naast een zaadmengeling ook een basisbehoefte voor een valkparkiet. Dit eivoer wordt door vele leveranciers aangeboden in variërende grootte van verpakking. Ook hier is het van belang het zo vers mogelijk te verstrekken, zonodig te "rullen" (vochtig maken) volgens de gebruiksaanwijzing op de verpakking. Ook moet dit voer dagelijks ververst worden. Sommige leveranciers

bieden eivoer aan met extra toevoegingen zoals bijvoorbeeld gedroogde insecten. Het is aan te raden hiermee te variëren in het aanbod.

De eivoerverstrekking in een tweede voerbakje is ook ideaal om andere voeding hiermee te mengen. Bijvoorbeeld fruit, groenten en andere voedingsmiddelen kunnen op deze wijze de valkparkiet aangeboden worden. Let er wel op dat dit mengsel dan sneller kan bederven, zeker bij hoge temperaturen, en dus soms eerder uit de kooi verwijderd moet worden.

Trosgierst

Valkparkieten zijn verzot op trosgierst. Bieden we dit elke dag aan dan zal de valkparkiet eerst trosgierst eten en misschien wel helemaal niet aan zaad en eivoer toekomen. Erg eenzijdig dus, en dat moeten we voorkomen. Tweemaal per week een streng trosgierst geven is voldoende.

Willen we deze lekkernij toch dagelijks verstrekken, geef dan kleinere hoeveelheden gemengd met het zaad of gebruik trosgierst als lekkernij om uit de hand te laten eten.

Groenten

Ook groenvoer verstrekken is belangrijk. Met bladgroenten als andijvie, sla, muur, spinazie, enzovoort oppassen dat niet teveel gegeven wordt: de ontlasting zou problematisch kunnen worden. Wortels, komkommer, courgette, rettich en bleekselderij kan gegeven worden in schijfjes of reepjes of geraspt door het eivoer gemengd. Boontjes (geen bonen waar een schil om zit zoals snij- en tuinbonen) en bijvoorbeeld rode peper zijn een lekkernij voor parkieten en ze zijn er nog druk mee ook. Denk ook eens aan sojabonen (taugé), alfalfa en

gekiemd zaad. Koolsoorten met uitzondering van bloemkool en broccoli worden niet aanbevolen.

Fruit

Voor fruit gaat hetzelfde op als voor groenten. Appel, peer, mandarijn of sinaasappel kan gegeven worden in schijfjes of reepjes, maar ook in heel kleine stukjes door het eivoer. Bedenk echter dat dit snel bederft. Een halve kiwi, of een schijfje, is leuk voor een parkiet: het is lekker en er zitten ook kleine zaadjes in. Denk ook aan aardbei, rode bessen, kersen enzovoort. Geef geen avocado, dat is giftig voor vogels!

Lekkernijen

Een schijfje hardgekookt ei, waarbij de aandacht van de valkparkiet vaak voornamelijk gaat naar het eiwit, is een traktatie. Zo ook een (ongepelde maar "gekraakte") pinda, een dennenappel, een halve walnoot en vele andere noten. Denk eraan: overdaad schaadt maar afwisseling is sterk aan te raden. Een doorgesneden rozenbottel wordt ook op prijs gesteld.

Dierenspeciaalzaken bieden ook knabbelstaafjes aan: zaad rondom een stokje en geplakt met honing. Veel parkieten zijn hier verzot op en er is niets op tegen deze te verstrekken. De valkparkiet moet moeite doen de zaadjes van de stok te krijgen en is er dus knap druk mee: goed tegen verveling en nog lekker ook. Maar ook nu weer: niet te vaak, zeker niet elke dag.

Mineralen

Voor een goede opbouw van het skelet en het onderhouden daarvan is het belangrijk bronnen hiervoor aan te bieden. Een stukje sepia en een kalk- of mineraalblokje mag daarom niet in de kooi ontbreken. Toevoegen van grit

(oestergrit) aan het eivoer of apart verstrekken in een zogenaamd snoepvoerbakje is een belangrijke calciumbron. Een valkparkiet neemt hiervan naar behoefte, soms een hele tijd niet, maar het moet wel altijd beschikbaar zijn.

Kiezel

De spijsvertering van een vogel is afhankelijk van de aanwezigheid van kiezel in de maag anders kan de maagspier zijn werk niet goed doen en verslapt. Kiezel vermaalt de zaden zoals wij met onze tanden en kiezen doen. We moeten dus kiezel aanbieden, de valkparkiet neemt hiervan naar behoefte. Zonodig

Verzorging

Rui

Twee keer per jaar gaat een valkparkiet in de rui. Vrijwel alle veren vallen dan uit, maar niet allemaal tegelijk, en worden vervangen door nieuwe. De valkparkiet is dan wat minder weerbaar en kwetsbaar voor kou, tocht, etc. Op zich is het geen ziekte en de rui zal over het algemeen tamelijk eenvoudig verlopen. Er zullen wat meer veren in en buiten de kooi te vinden zijn. Als het goed is heeft de verzorger over het algemeen wat meer last van de rui dan de valkparkiet.

Nagels

De nagels van een valkparkiet moeten van tijd tot tijd geknipt worden. Met een scherp nagelschaartje of tangetje kunnen de puntjes worden afgeknipt. Vaak is in de teen een adertje zichtbaar, ongeveer een tot twee millimeter daar vandaan kan geknipt worden. Er worden in dierenspecialzaken ook schuurpapier-hulzen voor rondom de zitstokken aangeboden: deze zijn ongeschikt! Ze schuren niet de nagels maar de onderkant van de tenen en de voetzool.

kan kiezel en grit gemengd aangeboden worden. Roodsteen en houtskool worden vaak toegevoegd aan kiezel of grit. Maar beiden zijn meer schadelijk dan nuttig. Ze nemen stoffen uit de darm op of laten het darmkanaal tot rust komen en zouden dus alleen verstrekt moeten worden als geneesmiddel. Dus kiezel en grit vermengd met roodsteen of houtskool niet verstrekken!

Water

Er moet altijd vers water voor de valkparkiet aanwezig zijn. Dagelijks, of indien het warm weer is meerdere keren per dag, dient dit te worden ververs.

Niet gebruiken dus!

Snavel

Soms groeit de bovensnavel van een valkparkiet te ver door. Normaal wordt die bovensnavel voldoende kort gehouden door knabbelen aan sepia, mineralenblokjes en allerhande stokjes. Groeit de bovensnavel te ver door dan kan de valkparkiet slecht eten: knippen dient te geschieden door een (gespecialiseerde) dierenarts.

Ziekteverschijnselen

Aan drie zaken kan worden waargenomen worden of een valkparkiet ziek is. Ten eerste aan "bol zitten". De valkparkiet zit dan suf en opgeblazen op de zitstok of op de grond. Wordt een vogel zo aangetroffen stel dan eerst vast of er voer en water aanwezig is. Vervolgens dienen we vast te stellen of de valkparkiet misschien zojuist heel veel gevlogen heeft of misschien aan een giftige plant heeft zitten knabbelen. Als de valkparkiet ook niet al een tijdje in de volle zon zit, en de oorzaak ook niet

gevonden is in de eerder genoemde zaken, dan is de valkparkiet waarschijnlijk ziek. Een verzorger kan weinig anders doen dan de valkparkiet een warm verblijf aanbieden, bijvoorbeeld door een infrarood lamp boven de kooi aan te brengen. Natuurlijk kan het goed zijn een dierenarts te raadplegen.

Twee andere zaken kunnen voorbode's van ziekte zijn; een dunne, vreemd gekleurde ontlasting en afscheiding uit de neusdoppen. Let wel op dat een dunne, vreemd gekleurde ontlasting ook een gevolg kan zijn van het eten van wat veel sla. Dat gaat dan wel over. Blijvende vreemde ontlasting dient door een dierenarts te worden beoordeeld, neem wat van die ontlasting mee.

Afscheiding uit de neusdoppen kan wijzen op verkoudheid en verkoudheid is

De omgang met tamme valkparkieten

De “Diane Grindol” methode

Er zijn verschillende methoden om een valkparkiet dusdanig tam te krijgen dat de parkiet op de schouder van zijn huisgenoten gaat zitten, uit de hand eet en soms zelfs wat gaat praten. In alle methoden gaat het erom de angst voor mensen bij de valkparkiet weg te nemen en de mens te gaan zien als veilig gezelschap. Valkparkietenkwekerij “de Valk” volgt in grote lijnen de methode van Diane Grindol zoals beschreven in haar boek “The complete Book of Cockatiels” (ISBN 0-87605-178-6, 1998).

In de eerste veertien dagen van het leven van een jonge valkparkiet wordt deze rustig bij de ouders gelaten. Deze verzorgen het jong en voorzien het van alle noodzakelijke voeding, mineralen en anti-stoffen. Een goede basis voor het verdere leven van de jonge valkparkiet.

vaak het gevolg van tocht, te koud badwater, te koud benevelen of het opdrogen na een bad in een te koude omgeving. De kooi staat dan verkeerd of het aangeboden badproces is onjuist.

Poeder

Sommige verzorgers nemen wit poeder waar en concluderen dan dat de valkparkiet ziek is. Dit witte poeder is echter volkomen normaal: het ontstaat uit de kokertjes rondom nieuwe veren en is van nature aanwezig om het verenkleed waterafstotend te maken. Omdat het haast constant aangemaakt wordt, verliest de valkparkiet dit poeder en komt het in de omgeving. Het bekende oppoetsen door de valkparkiet is om het poeder over de veren te verspreiden en overtollig poeder te verwijderen.

Daarna nemen we de jonge valkparkiet voor een korte tijd dagelijks uit het nestblok en krijgt het wat aandacht. Het wordt in de handen gehouden. Dit is de eerste gewenning aan de mens: voor de jonge valkparkiet een ervaring dat een mens te vertrouwen is. Op deze wijze verwerven wij dus het vertrouwen van de jonge valkparkiet. Hierna gaat de jonge valkparkiet weer in het nestblok en zorgen de ouders weer voor hem of haar. Vanaf dat het jong drie weken is, is het reeds aan mensen gewend en kan de training starten.

Indien het jonge valkparkietje na een weekje nog wat angstig blijft en niet echt reeds wat aanhankelijk toont, geven wij het een kleine hoeveelheid handop-fokvoer door middel van een spuitje. Het krijgt dan voeding én aandacht, twee

redenen om te wennen aan mensen. Elke dag wordt gedurende een iets langere tijd aandacht geschonken aan de jonge valkparkiet, er worden wat oefeningetjes gedaan zoals op de vinger zitten en overstappen op een andere vinger.

Wanneer de jonge valkparkiet een week of vijf is zal het uitvliegen: het verlaat het nestblok en is meestal te vinden op de bodem van de kooi. De ouders voeren het nog maar zo nu en dan. Na een paar dagen wordt de jonge valkparkiet bij de ouders weg gehaald. We controleren het gewicht dan dagelijks zodat we er voldoende van overtuigd kunnen zijn dat de jonge valkparkiet zelf voldoende eet en drinkt en dus voor zichzelf zorgt. De jonge valkparkiet kan nu naar een nieuwe eigenaar die het tam maken moet vervolmaken door op een juiste manier met de valkparkiet om te gaan.

Een moment van bezinning

Dat betekent nogal wat. Niet alleen voor de valkparkiet, maar zeker ook voor de eigenaar. Een valkparkiet is geen kleine vogel en heeft een nogal forse snavel waarmee het goed bijten kan. Soms kan een valkparkiet nogal lawaai maken. En een tamme valkparkiet heeft extra aandacht nodig om tam te blijven.

Een valkparkiet leeft in het wild in kleine kolonies. Een tamme valkparkiet ziet zijn huisgenoten als kolonie en moet dan ook de gelegenheid krijgen met die kolonie bezig te zijn. En hoe tam ook: wanneer de valkparkiet uit zijn kooi is moeten deuren en ramen gesloten blijven, gevaarlijke situaties voorkomen worden en de valkparkiet is niet zindelijk. Dus gezeten op de schouder laat de valkparkiet soms wat ontlasting vallen: op de kleren, op het tapijt, op de meubels.

Een man of een pop?

Voor wat betreft aanhankelijkheid en nieuwsgierigheid maakt het niet uit, beide geslachten zijn hierin gelijk bij valkparkieten. Het zoeken van een schouder om op te zitten, het zoeken van een ideale plaats buiten de kooi om alles eens goed te kunnen overzien, het vinden van iemand die eens lekker wil kroelen onder de vleugels, achter de nek of op de kop, daarbij is geen verschil tussen mannetjes en poppen.

Er zijn wel verschillen. Een man vraagt aandacht door geluid te maken. Mannen tonen vaak “macho gedrag”, zeker bij de valkparkieten. Daarbij staan de vleugels wat van het lichaam af, staat hij hoog op de poten, de kuif staat rechtop en hij trippelt wat op en neer. Ondertussen fluit hij een deuntje, wat telkens herhaald wordt. Ook het tikken met de snavel op iets wat geluid maakt, zoals een blikje, hoort typisch bij mannen. Verbazing wekkend vaak gaan ze de voordeurbel, de telefoon of het magnetron signaal nadoen. Zelfs de deuntjes van andere vogels die ze horen gaan ze nadoen. Niet voor niets zijn “pratende” valkparkieten dan ook meestal mannen.

Poppen zijn wat gemoedelijker. Zij verliezen geen tijd met “macho of imponeer gedrag” en hebben meer behoefte aan partnerschap. Ze blijven dichterbij mensen en zijn minder gauw afgeleid door voorwerpen waarmee ze willen gaan spelen. Zij vliegen minder snel op door plotselinge bewegingen of geluiden elders in de kamer. Ook maken poppen duidelijk minder kabaal en als ze al geluid willen maken dan is het minder in volume en minder aanhoudend.

Het geslacht van jonge valkparkieten is vaak niet vast te stellen. Jonge valkparkieten lijken op poppen en pas na

de eerste rui, na vijf tot zes maanden, komen de definitieve kleuren te voorschijn. Meestal is dan pas het geslacht vast te stellen.

Eén of twee tamme valkparkieten?

De tamheid van een valkparkiet is het gevolg van het feit dat wij hem of haar dwingen als enige valkparkiet in een kolonie van mensen te leven. Geven wij een tamme valkparkiet een andere

valkparkiet als levensgezel, dan neemt over het algemeen de tamheid ten opzichte van mensen sterk af. Het isoleren van soortgenoten is onze keuze en dus moeten we dan wel zorgen voor voldoende compensatie in de vorm van onze aandacht en verzorging. Die verantwoordelijkheid heeft de eigenaar van één tamme valkparkiet voor de rest van het leven van de (tamme) valkparkiet, en die worden vaak wel vijftien tot twintig jaar oud.

De eerste periode met een tamme valkparkiet

Een jonge valkparkiet, aan handen van mensen gewend, is bijzonder op de verzorger(s) gesteld. Het is gewend geweest aan verzorging door mensen, kreeg soms zelfs van tijd tot tijd wat voeding van mensen en heeft op een gegeven moment door gekregen dat zelfstandig eten ook mogelijk was. Dan komt er een kritische tijd: want waarom heeft een jonge valkparkiet nu nog verzorger(s) nodig? De wereld (kamer) kan de valkparkiet nu zelf verkennen door rond te vliegen, te wandelen over kasten en ander meubilair of misschien wel over de grond. Het is dus belangrijk dat er in deze periode een goede omgang tussen de jonge, tamme valkparkiet en de verzorger(s) is om zodoende een goede basis te leggen voor een levenslange band van wederzijdse vreugde gebaseerd op vertrouwen.

Een naam

Het mag raar klinken, maar een naam is van belang. Spoedig zal de valkparkiet door hebben dat er aandacht komt als een bekende klank klinkt. Gebaseerd op jarenlange ervaringen van vele vogelliefhebbers is gebleken dat een korte tweelettergrepige naam met twee

verschillende klinkers het beste aanslaat. Dus een "ie-o", een "a-o" of bijvoorbeeld een "u-ie" klank is goed herkenbaar voor een parkiet. Gebruik die naam altijd als er contact gemaakt wordt met de valkparkiet en herhaal die naam veel. Let er op dat valkparkieten snel doorhebben dat korte, felle woorden, snel en met enig volume gesproken, "gevaar" betekenen en dat zacht en rustig gesproken zinnen "geen gevaar" betekenen. Valkparkieten reageren op de stemming van diegene die hen aanspreekt en handelen daar ook naar.

Schouder en hoofd

Van nature zal een valkparkiet vrijwel altijd op het hoofd van iemand willen gaan zitten. Dat is immers een hoge plek en dat is veilig: de omgeving kan zo goed in de gaten worden gehouden. Wanneer dit gedrag ongewenst is dan moet in het begin de valkparkiet direct aangeleerd worden op de schouder te gaan zitten. Er moet een vinger aangeboden worden als opstapje en wanneer de valkparkiet overstapt brengen we de hand langzaam naar de schouder en laten de valkparkiet daarop overstappen. Ondertussen moeten we praten, zacht en rustig, naam gebruiken,

om de valkparkiet erop te wijzen dat we liever de schouder aanbieden als zitplaats. En deze handeling blijven herhalen en nooit boos worden. Ook anderen, huisgenoten en gasten, moeten dezelfde handeling (laten) uitvoeren want wanneer we dit gedrag niet willen moeten we het nooit accepteren.

In feite geldt dit voor elk gedrag van valkparkieten wat niet geaccepteerd kan worden en bedenk altijd: aanleren is eenvoudiger als afleren. Goed gedrag dus altijd belonen door geruststellend praten, wat aaien of wat lekkers aanbieden. Verkeerd gedrag rustig herstellen door direct te verbeteren en dan belonen.

Uit de kooi

Wanneer het tijd is om de valkparkiet uit de kooi te laten dan moet vanaf het begin hiervoor een standaard procedure worden aangehouden. Zomaar het deurtje open zodat de valkparkiet er zelf uit kan komen is een onjuiste handeling. Willen we bijvoorbeeld alleen maar even in de kooi zijn om wat voer te vervangen dan is dat voor een signaal in de vorm van "deur open - eruit". En dat is dan net even ongewenst, de valkparkiet moet direct weer de kooi in en de tamme valkparkiet snapt er niets meer van. Welke procedure gebruikt wordt is feitelijk onbelangrijk, als het maar altijd een zelfde is en ook altijd beloond wordt met een tijdje verblijf buiten de kooi. Een goede methode is de hand in de kooi brengen, een vinger als opstapje laten gebruiken, rustig praten, naam gebruiken en de valkparkiet naar de plek brengen waar het verblijf buiten de kooi altijd mag beginnen: op een schouder, op een klimboom, op tafel of waar dan ook. Altijd hetzelfde, regelmaat!

Buiten de kooi

Jonge valkparkieten gaan op verkenning

buiten de kooi en kunnen dan dingen doen die niet acceptabel zijn: aan planten zitten, in de gordijnen gaan hangen, aan kaarsen gaan knabbelen. Laat de valkparkiet direct weten dat die handeling niet acceptabel is: niet door te schreeuwen, niet door slaande bewegingen te maken en niet door doeken te gaan gooien. Maar door de aandacht van de valkparkiet te trekken: de naam gebruiken, een opstapvinger aan te bieden en de valkparkiet naar een acceptabele plaats te brengen, bij voorkeur de plek waar ook het verblijf buiten de kooi normaal begint. De aandacht van de valkparkiet afleiden door iets anders te gaan doen kan helpen bij herhalend ongewenst gedrag. Een speeltje aanbieden, wat lekkers geven of wat kroelen of aaien verlegt de aandacht.

Aaien, kroelen

De meeste tamme valkparkieten vinden het heerlijk als ze over de kop geaaid worden, of onder de vleugels, over de borst. Denk er daarbij aan dat een hele hand vanaf boven als bedreigend kan worden gezien, dus houdt alle bewegingen rustig en langzaam. Gaat een valkparkiet gezeten op een schouder of hand zichzelf verzorgen en oppoetsen dan is dat een bewijs dat de valkparkiet zich op zijn gemak voelt. Vastpakken met volle hand vinden de meeste valkparkieten niet fijn, voorkom dat zoveel mogelijk.

De kooi in

Volg weer een procedure: praat, gebruik de naam, biedt de opstapvinger aan, aai eventueel nog eens en breng de valkparkiet weer naar de kooi. Ga nooit jagen en gebruik geen en nooit een vangnet. Probeer het zonodig enige minuten later nog eens. Wordt nooit boos, schreeuw niet, maak geen abrupte, laat staan slaande, bewegingen, kortom:

wordt niet agressief. Blijf kalm, rustig, praat, gebruik de naam: dan vertrouwt de valkparkiet zijn verzorger(s) en is en blijft er een goede relatie.

Gedrag in de kooi

In de vrije natuur zijn valkparkieten in kleine of grotere kolonies de hele dag bezig met het zoeken van eten en water en zijn alert op allerhande gevaren. Tussen de bedrijven door nemen ze rust wanneer maar mogelijk. Ze lijken veel en vaak te slapen, maar dat is altijd maar kort. Een tamme valkparkiet in een kooi hoeft niet op zoek naar water en eten. Net als in de vrije natuur zal ook een tamme valkparkiet gedurende de hele dag voedsel en water tot zich willen nemen. Snel zal de tamme valkparkiet door hebben dat in de kooi er sprake is van een veilige omgeving: alert zijn op gevaar is niet zo noodzakelijk. Maar wat dan te doen gedurende de hele lange dag? Verveling is het ergste wat een tamme parkiet kan overkomen. Alleen maar rusten, slapen en eten is niet bevordelijk voor het welzijn van de vogel. Zwaarlijvigheid, een bepaalde mate van agressiviteit en bijvoorbeeld veren plukken kunnen hiervan het resultaat zijn. Spelen en speelgoed aanbieden is dus belangrijk.

Regelmaat

Zoals ook het geval is met andere huisdieren als honden en katten is een valkparkiet erg gesteld op regelmaat. Wanneer schoon water en nieuw voer elke dag weer op dezelfde tijd aangeboden wordt dan zal de valkparkiet hier op reageren. Wanneer de eerste tekenen van deze handelingen zichtbaar zijn, dan zal de valkparkiet actiever worden, wellicht zijn zangtalenten gaan gebruiken en direkt na het verstrekken van het nieuwe voer zich eraan te goed gaan doen. Zo ook de dagelijkse

periodes dat de valkparkiet buiten zijn kooi mag verblijven. Als dat bijvoorbeeld altijd is op het moment dat op TV de dagelijkse soap-serie start dan zal de valkparkiet prompt vragen om aandacht wanneer het eens juist op dat moment vergeten wordt.

Regelmaat is ook belangrijk om bepaalde onhebbelijkheden juist te voorkomen. Mag bijvoorbeeld de valkparkiet altijd uit zijn kooi tijdens of direct na het avondeten van de familie, dan zal dat in eerste instantie leuk lijken. De valkparkiet zal op tafel op zoek gaan naar wat eetbaars en zich bijvoorbeeld vermaken met wat aardappelkruid of rijstkorrels, soms tot grote hilariteit van diegenen die aan tafel zitten. Maar op een bepaalde dag zijn er gasten en is iedereen aan tafel verschenen in fraaie kleren. En dan mag de valkparkiet niet uit z'n kooi. De parkiet snapt dat echt niet en zal rumoerig om aandacht vragen.

Ook is regelmaat belangrijk voor de verzorger(s). Er moet sprake zijn van een bepaalde routine. Op het moment dat de valkparkiet uit zijn of haar kooi mag, moet eerst vastgesteld worden of alles veilig is. Zijn deuren en ramen gesloten? Staan er geen bakken met afwaswater of gevulde emmers? Zijn we niet net wat aan het koken? In principe mag de deur van de kooi pas open als zeker is dat alles voor de parkiet veilig is. Rondkijken dus, omgeving controleren, dan pas het deurtje openen! Dit moet gewoon routine worden.

Uitkijken met regelmaat en routine

Bepaalde routine's kunnen ook juist gevaarlijk zijn. Men kan zo wennen aan de aanwezigheid van de valkparkiet op de schouder dat we gewoon vergeten dat er een zit. En dan lopen we prompt,

zonder erbij na te denken, zomaar ineens naar buiten. Grote kans dat de valkparkiet, hoe tam ook, de vleugels uitslaat en de omgeving eens gaat verkennen. Een buitenleven voor een valkparkiet mag aantrekkelijk lijken, maar we moeten niet vergeten dat een tamme valkparkiet nooit geleerd heeft om op zoek te gaan naar voedsel. Overleven buiten, hoewel de weersomstandigheden dat niet uitsluiten, is dus bijna uitgesloten. De kans is groot dat de valkparkiet ergens "aanvliegt", een tehuis zoekt hij andere mensen. Het is van belang de gegevens op de vaste pootring te noteren en goed te bewaren. Deze gegevens kunnen de schakel zijn wanneer de herkomst van de valkparkiet wordt gezocht. Via de bondsgegevens kan men bij de kweker terecht komen en via de kweker weer bij de eigenaar van de valkparkiet.

Geen regelmaat

Het is dus goed voor een valkparkiet een bepaalde regelmaat routine aan te houden. De valkparkiet zal daar op reageren, weet wanneer er nieuw eten komt bijvoorbeeld. Maar ook "geen regelmaat" is belangrijk. Bij voeding bijvoorbeeld, of het verstrekken van speeltjes. Voeding moet gevarieerd zijn. Een valkparkiet moet nieuwsgierig zijn als er nieuw voedsel gegeven wordt. Zo in de trand van "eens kijken wat vandaag de pot schaft". Is elke dag het aanbod hetzelfde dan kan er een reactie komen van "alweer hetzelfde, dat komt straks wel". Variëren dus in soort groenvoer, in lekkernijen zoals knabbelstaafjes. Ook speelgoed moet van tijd tot tijd vervangen worden. Elke dag spelen met hetzelfde belletje kan vervelen. Een nieuw model of kleur belletje of spiegeltje is toch veel leuker? Na verloop van tijd dan weer het oude belletje terug en de valkparkiet heeft weer wat "nieuws" om te spelen.

Hierbij dus geen regelmaat aanhouden is belangrijk voor het welzijn van de tamme valkparkiet.

Waarschuwing

Een valkparkiet is sterk met z'n snavel en kan bepaalde speeltjes snel kapot maken. Het is dus van belang stevig speelgoed aan te bieden of juist "speelgoed" wat kapot kan en mag. Lege doosjes zijn aantrekkelijk. Maar ook met een pinda in de dop of een gespleten, halve walnoot kan een valkparkiet leuk spelen en het is nog lekker ook.

Hoewel niet duidelijk bewezen kunnen een aantal huishoudelijke artikelen en handelingen soms schadelijk voor vogels zijn. We moeten er dus maar van uitgaan dat ze schadelijk zijn en de vogel op voorhand hiervoor beschermen. Een teflon gecoate pan op hoog vuur zonder dat er boter of olie is gebruikt kan bepaalde dampen doen vrijkomen die dodelijk kunnen zijn voor vogels. Denk hieraan bij gourmetten, in geval van open keukens of wanneer de kooi van de parkiet in of dichtbij de keuken staat. Zogenaamde continue luchtverfrissers en insecticides (plug-ins, apparaatje in stopcontact) zijn door hun constante afgifte niet bevorderlijk voor vogels. Niet doen dus. Maak hier een gewoonte van, een regelmaat. Ook (sigaretten)rook is niet prettig voor een valkparkiet. Denk hieraan bij verjaardagen en dergelijke festiviteiten. Het is dan aan te bevelen de kooi elders in het huis te zetten.

Tamme valkparkieten bezighouden

We moeten een tamme valkparkiet bezighouden. Het is een natuurlijk gedrag dat vaak kleine hoeveelheden voedsel gegeten wordt en dat er vaak korte slaapjes zijn. Maar als er niets anders wordt er alleen maar gegeten en

geslapen. Dat is niet goed voor het welzijn: de valkparkiet wordt lusteloos, ongeïnteresseerd, kan te vet worden, veren gaan plukken. Of juist over-actief zijn: veel schreeuwen, aandacht vragen, proberen te vliegen in de te kleine kooi of een herhalend, repeterend vreemd gedrag vertonen zoals continu hetzelfde rondje lopen.

Voeding

Het basisvoer, de zaadmengeling, moet altijd van het zelfde, goede merk en soort zijn. Alle andere voeding, zoals eivoer, groenten, fruit en dergelijke moet juist zoveel mogelijk gevarieerd worden. Het kan zijn dat de valkparkiet bepaalde dingen helemaal niet zal eten. Blijf variëren en uitproberen. Verschillende soorten voeding zoals een stukje appel, een radijsje, een dennenappel, een rood pepertje, een slaboon, een stukje mais of een wortel worden niet alleen gezien als voedsel maar ook als speelgoed. Eten wordt dan ook spelen en de valkparkiet is bezig. Dat is ook het geval met trossierst, een kers of een aardbei, een halve walnoot of een pelpinda. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling al deze lekkernijen in één keer aan te bieden, maar te variëren: elke dag wat anders.

Noodzakelijke zaken als sepia, mineralenblokjes, grit en kiezel zijn niet alleen nuttig voor de mineralen huishouding maar houden de valkparkiet ook bezig. Daarnaast slijpt het de snavel en krijgt de maag de noodzakelijke middelen om het voer te vermalen.

Zoals al aan de orde geweest zijn bij dierenspecialisten dan ook nog allerhande knabbelstaafjes verkrijgbaar. Ook deze zijn weer nuttig en leuk tegelijkertijd. Bepaalde toevoegingen zullen door de valkparkiet erg lekker gevonden worden. Ook hiervoor weer:

niet elke dag aanbieden want dan wordt de voeding te eenzijdig.

Speelgoed

Een valkparkiet heeft een sterke snavel en kan daarmee aardig slopen. Speelgoed moet dus stevig genoeg zijn of juist kapot mogen gaan. Veel valkparkieten schommelen graag en veel, een schommel zou dan ook een standaard attribuut in de kooi kunnen zijn.

Klimmen en klauteren doen valkparkieten ook graag. Een stuk sisaltouw in de kooi kan een extra klauter object zijn. Let er op dat er geen lussen ontstaan: dit kan als een strop gaan functioneren. Een spiegel, mits stevig, kan in de kooi opgehangen worden. Een valkparkiet zal in een spiegel niet zichzelf herkennen maar denken dat er een andere valkparkiet aanwezig is. Dit kan koddige momenten opleveren. Mocht de valkparkiet echter broeds zijn dan kan een spiegel ook een negatieve uitwerking hebben: de valkparkiet wordt verliefd op het spiegelbeeld en kan wat agressiever ten opzichte van de verzorger(s) worden. Verwijder dan (tijdelijk) de spiegel.

Belletjes wekken ook altijd de aandacht: het maakt geluid en een valkparkiet kan dan tot in de treure hiermee gaan spelen. Dit tot ergernis van de omgeving. Ook hier is weer van toepassing: haal het belletje af en toe een tijdje weg. Komt het belletje op een dag weer terug in de kooi dan heeft de valkparkiet weer wat "nieuws" om mee te spelen. Afwisselen dus.

Takjes van wilgen of fruitbomen zijn ook welkome speeltjes. Sommige valkparkieten zullen sommige takjes volkomen versnipperen en er uren mee bezig zijn. Ook hier weer: niet elke dag

een nieuw takje want dan gaat de interesse van de valkparkiet verloren. Doosjes zoals ook eierdoosjes kunnen volkomen verscheurd worden en ook hiermee kan een valkparkiet zich uren vermaken.

Baden en veerverzorging

Elke dag zal een valkparkiet aandacht besteden aan de verzorging van de veren. Na een bad of een sproeibeurt wordt de valkparkiet wel gedwongen dat te doen. Dus ook dit is een aardige bezigheid voor een valkparkiet.

Het verstrekken van badwater verdient aandacht. Een valkparkiet welke verzot is op baden, zal direct na het vinden van vers badwater, wat natuurlijk op een aangename temperatuur moet zijn, een bad nemen. En vervolgens moet de vogel opdrogen en dat kost tijd. Dus: niet vlak voor de nacht een bad aanbieden. En ook niet in de volle zon of wanneer er

Kortwieken

Vogels hebben vleugels nodig

Vogels hebben vleugels om te vliegen. Kortwieken is het inkorten van enige veren van de vleugels waardoor de vogel niet meer of aanzienlijk slechter kan vliegen. In eerste instantie lijkt het er daarom op dat kortwieken een onnatuurlijke handeling is. Kortwieken is een tamelijk eenvoudige handeling en pijnloos voor de vogel.

Inderdaad bieden de vleugels een vogel de mogelijkheid om te vliegen. En vliegen doen vogels om zich te verplaatsen. In de vrije natuur moeten vogels de hele dag bezig zijn met het verzamelen van voedsel en water en daarbij moeten ze zich steeds ervan bewust zijn dat er op hen gejaagd wordt. Ze moeten dus in

sprake is van tocht. Overigens gaat niet elke valkparkiet graag in bad, er zijn er die er zelfs een hartgrondige hekel aan hebben. Een alternatief kan zijn het besproeien of benevelen met een plantenspuit. Denk er hierbij aan geen plantenspuit te gebruiken waarin weleens bestrijdingsmiddelen zijn gebruikt. En ook dat de plantenspuit gevuld is met vers, op aangename temperatuur gebracht water. Test ook eerst de plantenspuit op de verneveling zodat er geen sprake is van een harde en gerichte straal.

De plaats van de kooi

Ook de plaats van de kooi kan bevorderlijk zijn voor het bezighouden van de valkparkiet. Indien er veel te zien is in de kamer zal dat de aandacht opeisen. Geluiden zijn interessant. Het is een aanbeveling dat er een radio aan is in de kamer wanneer de valkparkiet alleen in de kooi in de kamer aanwezig is.

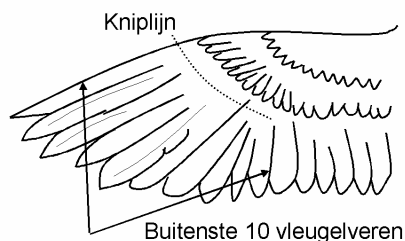
het geval van gevaar kunnen vluchten.

Valkparkieten in de natuur leven het grootste deel van het jaar in kleine kolonies en zwerven over een groot gebied op zoek naar voedsel en water. Vanaf hoge plekken overzien ze de omgeving en als veilig lijkt gaan ze in die omgeving wat eten of drinken. Bij onraad vliegen ze weg. Doordat valkparkieten kunnen vliegen kunnen ze nestgelegenheid gebruiken op wat hoger gelegen plaatsen, veilig voor vele nestrovers. In de natuur hebben ze dus hun vleugels nodig. Een gekortwiekte valkparkiet zou in de natuur weinig kans maken te overleven. De valkparkiet zou al snel het slachtoffer kunnen worden van een ander dier die er een smakelijk hapje

in ziet.

Een tamme valkparkiet moet ook kunnen vliegen

In gevangenschap hoeft een valkparkiet niet op zoek naar eten en drinken. Immers, dat geeft zijn of haar verzorger in de voer- en waterbakjes. In de kooi is een tamme valkparkiet tamelijk veilig, geen enkel ander groter dier welke uit is op het leven van de valkparkiet kan in de kooi komen. Daarbij is een kooi een enorme beperking voor de actie radius van de valkparkiet. Van stok naar stok vliegen is heel wat anders dan van boom tot boom in de vrije natuur.

Maar tamme valkparkieten laten we ook geregeld uit de kooi. De valkparkiet komt dan in een groter leefgebied, is niet meer beschermd door de tralies van de kooi. Zou een tamme valkparkiet in het geheel niet meer kunnen vliegen dan zouden gevaarlijke situaties kunnen ontstaan. De parkiet kan zich niet snel genoeg in veiligheid brengen bij onraad, bijvoorbeeld de nadering van een kat. Of de valkparkiet schrikt op het moment dat hij of zij op een hoogte van zeg anderhalve meter zit en valt naar beneden. Ook een tamme valkparkiet moet dus kunnen vliegen, maar niet zo goed als in de vrije natuur noodzakelijk is.

Beperking van vliegvermogen is veiligheid

Een tamme valkparkiet die goed kan vliegen is vrijgelaten in een kamer niet in veiligheid. De talloze keren dat een

valkparkiet zich te pletter vliegt tegen een raam hadden voorkomen kunnen worden. De vele tamme valkparkieten die plotseling de vrijheid krijgen omdat ze een open raam of deur tegenkomen hebben buiten geen enkele kans tot overleven. Ze zijn niet gewend zelf voor voedsel te moeten zorgen, kennen de gevaren in de vrije natuur niet, ze zijn kansloos daar buiten.

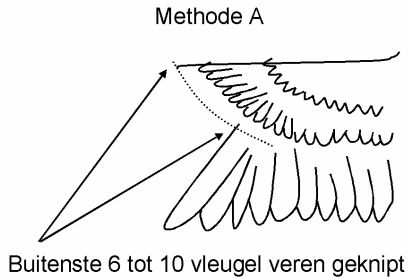
Een tamme valkparkiet waarvan het vliegvermogen is beperkt door het zogenaamde kortwieken is dus min of meer beschermt tegen zichzelf. Een op de juiste wijze gekortwiekte valkparkiet kan nog steeds vliegen, maar beperkt. Snelheid en hoogte maken is niet goed mogelijk. Dus met een hoge snelheid vliegen tegen een raam is niet meer mogelijk. Vallen van grotere hoogtes is geen probleem: de valkparkiet kan zich redden en valt niet het borstbeen kapot. Komt er plotseling een kat om de hoek dan kan de valkparkiet zich in veiligheid brengen. En ontkomt de valkparkiet door een open deur of raam dan kan de valkparkiet buiten niet snel weg komen en hoog in grote bomen gaan zitten. Eenvoudig is de valkparkiet dan op te sporen en te vangen.

En, een in vliegen beperkte tamme valkparkiet zal dit snel in de gaten hebben en zich nog meer tevreden stellen met het in de buurt blijven van de verzorger(s). Het aanleren van truckjes, zelfs het aanleren van enige woordjes en het nafluiten van allerhande deuntjes zal met een gekortwiekte vogel veel eenvoudiger zijn.

Kortwieken is niet definitief

Kortwieken, dus het inkorten van enige veren van de vleugels, is niet definitief. Normaal gesproken gaat een valkparkiet één tot tweemaal per jaar in de rui.

Gedurende de rui wisselt een valkparkiet van veren. Elke veer valt uit en wordt vervangen door een nieuwe. Een veer die tussentijds verloren wordt kan zelfs vervangen worden door een nieuwe buiten de ruitijd om.

Dus: op een goed moment komen er nieuwe veren in de plaats van de ingekorte veren en kan de gekortwiekte valkparkiet weer vliegen. Heel vaak kan het zelfs voor komen dat één nieuwe veer op de plaats van een ingekorte het vliegvermogen weer bijna geheel herstelt. Wanneer dus blijvend het vliegvermogen van een tamme valkparkiet moet worden beperkt moet de verzorger zeer geregeld de status en de conditie van de vleugels controleren en zonodig ingrijpen. Is de noodzaak van het kortwieken niet meer aanwezig en wordt er niet door de verzorger ingegrepen dan kan de valkparkiet op een goed moment weer goed vliegen omdat alle ingekorte veren van de vleugels zijn vervangen door nieuwe.

De methodes van kortwieken

Kortwieken is dus het inkorten van enige veren van de vleugels. Op de tekening op de vorige pagina is een intacte uitgeklapte vleugel te zien. Ook is de kniplijn aangegeven. De veren moeten dus afgeknipt worden net onder de lijn welke bepaald wordt door de verenlaag net boven de onderste, buitenste veren. Het knippen dient te gebeuren met een scherpe schaar, een tangetje, of een nagelknippertje. Het is belangrijk dat de veren goed en scherp worden afgeknipt

omdat anders de uiteinden kunnen irriteren wanneer de valkparkiet de vleugels langs het lijf houdt.

Er zijn twee methoden om te kortwieken. In beide methoden moeten beide vleugels worden behandeld anders ontstaat er onbalans bij de valkparkiet indien er toch wat vliegbewegingen worden uitgevoerd. En onbalans kan weer gevaarlijk zijn. De valkparkiet kan zijn richting niet goed behouden of valt schuin naar beneden.

Methode A

Methode A gaat uit van het wegknippen van vier tot zeven veren te beginnen bij de meest buitenste. Het is hierbij aan te bevelen eerst aan beide kanten zo'n vier tot vijf veren weg te knippen en dan de parkiet op de hand te nemen en hem dwingen een stukje te gaan vliegen. Maakt de valkparkiet daarbij de indruk nog steeds goed te vliegen en goed ook hoogte te kunnen maken dan is het wegknippen van nog een veer aan beide zijden noodzakelijk. En dat kan dan herhaald worden indien nodig. Knip nooit meer dan de buitenste zeven veren. Ervaring leert dat tot zeven veren over het algemeen voldoende zijn.

Het knippen van de veren is voor de parkiet pijnloos. Het is te vergelijken met haren en nagels knippen bij mensen. Het spreiden van de vleugels is nog het meest belastende voor de valkparkiet. Het beste is het kortwieken met twee personen uit te voeren waarbij een persoon de valkparkiet vasthoudt en de vleugel uitklapt en de andere persoon de veren knipt.

Heel soms kan er een bloeding waargenomen worden. Erg nieuwe veren worden namelijk nog van bloed voorzien en de schacht bevat dus bloed. Mocht dit

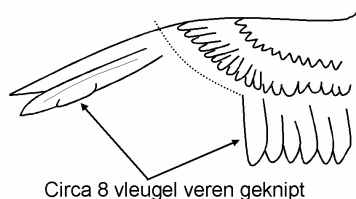
worden gezien dan is een eenvoudige behandeling noodzakelijk. Het bloeden kan worden gestopt door er wat verbandspray op te spuiten. Ook kan wat meel of bloem op de bloedende plek worden aangebracht. Het bloeden zal dan snel stoppen.

Een volgens methode A gekortwiekte valkparkiet kan voldoende vliegen maar niet zeer snel en kan geen hoogte maken. Het is wel duidelijk zichtbaar dat de valkparkiet is gekortwiekt. Bij het dragen van de vleugels langs het lijf zal direct opvallen dat de vleugels korter zijn dan voorheen.

Methode B

Dit is duidelijk minder zichtbaar wanneer methode B wordt gebruikt. Zoals aangegeven in de tekening op deze pagina blijven de buitenste twee veren aanwezig en worden de volgende zes tot acht veren ingekort. Hierbij wordt dezelfde kniplijn aangehouden als bij methode A.

Methode B

Ervaring leert dat valkparkieten die gekortwiekt zijn volgens de methode B over het algemeen nog redelijk vliegen. Vaak zal het dan toch nog noodzakelijk zijn ook de buitenste twee veren in te korten om het vliegvermogen voldoende te beperken. En uiteindelijk zijn dan feitelijk te veel veren ingekort, namelijk zo'n tien stuks.

Dus methode B is visueel aantrekkelijker maar vaak minder effectief. Dit is ook ook

erg afhankelijk van het karakter van de desbetreffende valkparkiet. Er zijn valkparkieten die bij het waarnemen van de geringste reductie van het vliegvermogen al direct ook niet meer wensen te vliegen. Deze valkparkieten kunnen dan volgens methode B worden behandeld.

Er zijn ook valkparkieten die koste wat het koste willen blijven vliegen. Zulke valkparkieten moeten worden behandeld volgens methode A en soms zelfs wel met tien ingekorte veren per vleugel voordat ze het vliegen willen beperken.

Onderhoud van het kortwieken

Zoals reeds eerder aan de orde geweest moet de verzorger geregeld de status van het kortwieken controleren. Nieuwe veren moeten weer worden geknipt. Wacht hiermee tot de veer voldoende uitgegroeid is en op de kniplijn geen bloed meer in de schacht heeft. Of er bloed in de schacht aanwezig kan eenvoudig worden gezien, de schacht is dan donkerder gekleurd dan normaal.

Valkparkietenkwekerij "de Valk" raadt kortwieken van tamme valkparkieten sterk aan. Niet alleen wordt de relatie tussen verzorger(s) en de tamme valkparkiet veel beter, er hoeft immers nooit meer achter de valkparkiet te worden gejaagd als die niet terug wil in de kooi bijvoorbeeld, maar is ook veiliger voor de parkiet. Een gekortwiekte valkparkiet zal zich niet te pletter vliegen tegen ramen, zal na ontsnapping naar de buitenwereld veel eenvoudiger terug te vinden zijn en kan zich toch uitstekend redden in geval van nood.

De eerste uren en dagen.....

U heeft uiteraard goed nagedacht over de aanschaf van uw handtamme, jonge valkparkiet bij Valkparkietenkwekerij “de Valk”. U heeft wellicht enige weken of zelfs maanden moeten wachten nadat u besloten had een valkparkiet aan te schaffen. U heeft waarschijnlijk voor het besluit tot aanschaf en in de periode waarin u moest wachten op de beschikbaarheid het een en ander gelezen in boekjes en op internet over valkparkieten. U denkt dus het een en ander te weten.

En dan is het eindelijk zover. U beschikt nu over een jonge, handtamme valkparkiet. Uit ervaring weten wij dat u nu gaat twifelen. Twifelen of de valkparkiet het wel goed doet, of u het wel goed doet, of de valkparkiet wel doet wat u wilt dat de valkparkiet doet. U vraagt zich af of de valkparkiet niet te veel slaapt, te weinig eet, wel drinkt, wel gezond is. Daarom is in dit hoofdstuk in dit boekje opgenomen. Zodat de antwoorden op de eerste vragen in de eerste dagen nog eens nagelezen kunnen worden. Ons motto: bij twijfel bellen!!!

Waarom kreeg ik het valkparkietje in een donker doosje mee?

Een jonge valkparkiet van een week of zes tot acht kan nog maar sinds kort vliegen en heeft nog weinig van de wereld gezien. Hij of zij kan nog maar sinds kort op een stok zitten. Vervoer in een kooi is daarom niet verstandig. In een donker doosje kan de jonge valkparkiet niet onrustig gaan vliegen, niet van de stok vallen en niks zien van de veranderende wereld om hem of haar heen. En het is niet zielig. In feite heeft uw jonge valkparkiet een aantal weken in

de nestkast gezeten: ook een donker hokje met weinig mogelijkheden tot het uitslaan van vleugels, laat staan van een stok vallen. Een jonge valkparkiet zal daarom het verblijf in het doosje helemaal niet als “naar” ervaren.

Kan de valkparkiet het eten en het water wel vinden?

Het werd door ons u aangeraden wat voer en water op de bodem van de kooi te zetten, naast de normale plaats voor voer- en watervoorziening. Waarom? Wel, van nature zoekt een valkparkiet voer op de grond. Ook in de natuur zoeken wilde valkparkieten hun voer op de grond. Dus als uw nieuwe parkiet de normale voer- en waterbakjes of flesjes niet kan vinden, zal hij of zij als vanzelf eens op de bodem gaan kijken. Een parkiet kan een flink aantal uren zonder water, maar zonder voer maar een beperkte tijd. Een vogel, dus ook een valkparkiet, neemt eigenlijk de hele dag steeds kleine hoeveelheden voer tot zich. Zodra u waarneemt dat de valkparkiet voer tot zich neemt uit het “normale” voerbakje, kan het voer en het water op de bodem achterwege blijven.

Waarom is trosgierst de eerste dagen belangrijk?

Jonge valkparkietjes welke net de nestkast van hun ouders verlaten hebben, eten vaak het eerst trosgierst. Dit is eenvoudig voor hen, trosgierst is tamelijk eenvoudig te pellen (het kaf verwijderen) en ze zullen de smaak snel herkennen omdat ook de ouders hem of haar veel met trosgierst gevoerd hebben. Dus uw jonge valkparkietje kent trosgierst goed en zal dit daarom ook onder de nieuwe omstandigheden eten.

Overigens raden wij u aan na verloop van tijd, zeg na een week of twee, trosgierst niet meer dagelijks te verstrekken. Veel valkparkieten eten zo graag trosgierst dat zij geen ander voer meer tot zich nemen. Dat zou veel te eentonig zijn. Het is daarom beter trosgierst maar een- of tweemaal per week te geven en een klein stukje trosgierst te gebruiken als beloning bij het verblijf buiten de kooi, bij oefenen van een of ander. Gewenst gedrag zoals het aanleren van een deuntje, een woordje en dergelijke.

Slaapt een valkparkietje veel en vaak?

Een jonge valkparkiet doet eigenlijk maar drie dingen: observeren, eten en slapen. Van eten en observeren worden ze moe, waarna een slaapje weer op zijn plaats is. Dus een jonge valkparkiet slaapt best veel. Overigens is het niet altijd duidelijk dat een valkparkietje slaapt want het doet de ogen niet altijd dicht. U zult best weleens waarnemen dat u denkt dat de valkparkiet rustig zit en de boel in de gaten houdt en dat de valkparkiet plotseling opschrikt als u dicht in de buurt bent. Het valkparkietje heeft u dan gewoon niet horen of zien aankomen omdat het sliep.

Waarom niet te veel speelgoed geven?

Te veel speelgoed is, net als bij kinderen, niet goed. De valkparkiet kan niet kiezen, weet niet waar aan te beginnen of heeft zelfs geen ruimte meer in de kooi om eens lekker te bewegen. Het is veel beter speelgoed af te wisselen, bijvoorbeeld elke week wat anders.

Hoe hou ik mijn valkparkiet tam, hij bijt.....?

Het is belangrijk te weten dat, net als bij honden, er geen valse valkparkieten zijn.

Als een valkparkiet bijt, is er angst, geen begrip of simpel geen zin om te voldoen aan de wens van de persoon die iets met of van de valkparkiet wil. Honden worden vals als er tegen hun zin iets van hen verlangd wordt. Zo ook bij valkparkieten. Dus bedenk: benader uw valkparkiet rustig, maak geen abrupte bewegingen, praat, doe alles vol zelfvertrouwen zonder angst te tonen. Ga niet schreeuwen, slaan, met theedoeken gooien. Doe alleen wat de valkparkiet op dat moment wil of toelaat.

Belangrijk: hoe voorkom ik dat mijn valkparkiet gaat “krijzen”?

Met name valkparkiet mannen gebruiken hun “stem” om contact te hebben of te zoeken met “hun” kolonie. Zeker als de rest van de kolonie uit het zicht is, gaan ze krijzen om te proberen weer contact te krijgen. Dit gedrag kan ook een valkparkiet in de huiskamer gaan vertonen. Dit is zeer ongewenst en moet voorkomen worden!

Wat een verzorger en de overige huisgenoten beslist niet moeten doen is antwoorden naar een valkparkiet die (alleen) in de kooi en/of alleen in een kamer is en om aandacht vraagt door hard te fluiten, te roepen of te krijzen. Dit gedrag moet, zeker in het begin, tot de volle 100% genegeerd worden. Altijd, door iedereen! Dus ga niet roepen in de gang, op de trap, in de keuken naar de valkparkiet!

Geen zichtcontact met de valkparkiet? Dan ook niet praten, roepen, fluiten, zingen, etc. tegen, met of naar de valkparkiet! In het begin wordt het heel leuk gevonden dat wanneer iemand in een andere kamer de valkparkiet roept, de valkparkiet dan antwoord geeft! Maar op een goed moment roept de valkparkiet altijd als eerste, hard, aanhoudend, vaak

en veel. En dat totdat we aandacht geven, de valkparkiet uit de kooi laten, etc. En dat kan natuurlijk niet altijd op het moment dat de valkparkiet dit wil. En dan vinden we dit gedrag niet leuk meer. Maar we hebben het wel eerst aangeleerd! En afleren is veel moeilijker dan aanleren. Let op dit gedrag!

Hoe kan ik zien dat de valkparkiet ziek is?

Het duidelijkste signaal in deze is dat de valkparkiet “bol” zit: het lijkt wel of de vogel zichzelf opgeblazen heeft. Alle veren liggen niet meer glad langs het lijf. De ogen zijn niet helder maar veel gesloten en wanneer open wat flauwtjes, dof. Vaak zit een zieke vogel ook niet op de stok, maar op de bodem. De valkparkiet reageert, wanneer aangesproken, niet of nauwelijks en kan

minder gaan eten en drinken. Ook kan de ontlasting heel anders zijn dan normaal: let op de kleur en de structuur. Eerste hulp: warmte! Raadpleeg zonodig een dierenarts maar maak zeker dat deze arts ervaring heeft met vogels. Vervoeren van de valkparkiet naar een dierenarts is in veel gevallen in dit stadium niet raadzaam tenzij de arts aangeeft bloed of veren te willen afnemen ter onderzoek. Aan een zieke valkparkiet kan een dierenarts ook alleen maar waarnemen dat het “bol” zit en dus ziek is.

Bij twijfel: bellen!!! Wanneer u twijfelt over uw eigen gedrag ten opzichte van, of het gedrag van uw valkparkiet, kunt u uiteraard met ons contact opnemen. Bel of e-mail voor een, uiteraard wel vrijblijvend, advies.

Wat mag mijn valkparkiet allemaal hebben?

Groenten

Spercieboontje
Broccoli (roosje)
Witlof (blaadje)
Andijvie (weinig)
Courgette
Taugé
Rettich
Maiskolfje (stukje)
Spruitje (doormidden snijden)
Bloemkool (roosje)
Sla (niet te veel)
Rode en groene
Pepertjes (Toko)
Wortel
Radijs
Alfalfa
Bleekselderij
Gekiemde zaden

Fruit

Appel
Bramen
Rode besjes
Meloen (ook de pitjes)
Rozenbottel (doorsnijden)
Manderijn (partje, inkeping maken)
Kiwi (schijfje)
Lijsterbessen

Overigen

Walnoot (doormidden)
Ei (schijfje, hardgekookt)
Dennenappel
Beukenootje (iets pellen)
Ongekookte Mie (nestje
Bami)

Tamme kastanje (doorsnijden)
Takje van wilg, fruitboom, hazelaar
Yoghurt of kwark (1/2 theelepel)

Door het Eivoer

Stukje Ei (kruimen, wit en geel)
Gekookte rijst
Mais (uit blik, afspoelen)
Groenten
Fruit

Versie 01-2008